

УДК 7.012:001.891

БАРАНОВА А.І., НІКОЛАСВА Т.В.

Київський національний університет технологій та дизайну

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ
ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
«ДИЗАЙН»**

Мета. Метою проведених досліджень є визначення змісту та структури процесу практичної підготовки студентів спеціальності «Дизайн» (Художнє моделювання костюма), з точки зору сучасних вимог до вдосконалення фахових компетентностей.

Методика. В роботі використані сучасні методики системно-структурового та літературно-аналітичного аналізу, методи класифікації змістовних модулів практичної підготовки та асоціативні методи розробки завдань проектної підготовки.

Результати. Проведено аналіз вимог до змісту та структури етапів практичної підготовки майбутніх дизайнерів, визначено оптимальні варіанти компетентнісних вимог та відповідних практичних завдань для здобуття фахової освіти.

Наукова новизна. З наукової точки зору визначено зміст та структуру практичної підготовки студентів, як фундаментальної бази для розвитку навичок до проектної та науково-дослідницької діяльності, на основі отриманих в процесі навчання теоретичних знань.

Практична значимість. В результаті виконання науково-методологічних досліджень, підготовлено наскрізну програму практичної підготовки студентів спеціальності «Дизайн» (художнє моделювання костюма), з урахуванням вимог до рівня фахових компетентностей.

Ключові слова: фахові компетентності, практична підготовка, знання, навички, зміст, структура, проект, презентація.

Вступ. Значний вплив на сферу дизайну має художньо-технологічна складова, вміння працювати з формою виробів, розробкою конструкції та реалізацією в матеріалі. У цій області сходяться мотиваційні чинники, що стимулюють художника та дизайнера до експерименту, питання формування естетичної культури сучасності та проблеми структуризації дизайн-освіти.

В сфері практичної підготовки студентів спеціальності «Дизайн» ставиться актуальне завдання: застосування на практиці вивченого матеріалу та напрацювання професійних навичок в роботі дизайнера, художника-модельєра. Для практичної підготовки в процесі навчання можна використовувати метод пізнання, як експеримент, у створенні та виконанні студентами проектних завдань. За допомогою подібних завдань, можна удосконалювати та розширювати не лише теоретичні знання, а й набуті під час практичних занять навички. Виконання проектних завдань сприяє відпрацюванню на практиці різних художніх технік при виконанні творчих проектів, з використанням художньо-композиційних принципів вирішення поставлених задач. Вдосконалення навичок у роботі над натурними замальовками природних форм, вивчення побудови архітектурної спадщини, історії народного костюма та матеріальної культури сприяє отриманню поглиблених знань для сучасної роботи дизайнера, художника-модельєра.[1].

Практична підготовка фахівців у сфері дизайну носить аналітичний та експериментальний характер в закріпленні отриманих теоретичних знань з дисциплін «Основи композиції та кольоровознавства», «Історія мистецтв та матеріальної культури»,

«Дизайн-графіка», «Проектування та вступ до фаху», «Дизайн-проектування та моделювання форми костюма», «Основи теорії формоутворення», а також можливості застосування їх на практиці. При виконанні проектного завдання студент проводить відповідні дослідження, які необхідні, в першу чергу, для підготовки та проведення експерименту та знаходження вірного проектного рішення. Для вирішення поставлених завдань проекту студент повинен оперувати професійними, інноваційними засобами та методами, які вже пройшли апробацію в практиці дизайну, зокрема художнього моделювання костюма, що дає стимул до розвитку індивідуального почерку та характеру дизайнера.

Постановка завдання. Об'єктом досліджень є вдосконалення методики проведення практичної підготовки студентів, як частини самостійної, дослідницької та практичної роботи по закріпленню і поглибленню отриманих знань, набуття навичок та виявлення творчих здібностей з дисциплін творчої та професійної підготовки, уміння цілеспрямовано використовувати їх при виконанні проектних завдань.

Практична підготовка студента - це фундаментальна база для розвитку здібностей до самостійної творчої та науково-дослідницької роботи, на основі отриманих теоретичних та практичних знань в процесі навчання за рівнем бакалавра та наступними рівнями спеціаліста і магістра в галузі дизайну костюма.

Практична підготовка студентів скерована на виховання цілеспрямованого творчого підходу до вирішення запропонованого проектного завдання, яке вимагає наукової об'єктивності в оцінюванні достовірності досліджень і експериментів, а також теоретичних висновків виконаної роботи. Методи розробки і виконання проектного завдання можуть бути різноманітні - від аналітично-асоціативного до реального проекту. Застосування експерименту дозволяє використовувати знання, за допомогою яких досліджуються обрані фактори формоутворення, що відображають соціальні, функціональні, композиційні та інші ідеї дизайнера при виконанні практичного проектного завдання.

Використання аналітично-асоціативного методу дозволяє виявити зв'язок дизайнерського задуму з творчим джерелом, на підставі образних ознак у створенні нового образу за допомогою композиційних засобів: пластики матеріалів, членувань форми, конструктивних ліній, декору, кольору, фактури.

Практична підготовка студента спрямована на закріплення вивченого навчального матеріалу з профільюючих дисциплін, що дає можливість об'єднання отриманих теоретичних знань у самостійній роботі над проектним завданням. Самостійна робота сприяє розвитку творчого підходу до наукових досліджень та практичному застосуванню композиційного формоутворення нових, сучасних форм костюма.

Головною метою практичної підготовки студентів-дизайнерів є розробка та виконання проектного завдання з обраної теми, відповідної рівню підготовки студента на час проходження практики.

Результати дослідження. Згідно з навчальними планами підготовки студентів ОКР «бакалавр» за напрямом «Дизайн», практична підготовка розрахована на чотири роки навчання. Практична підготовка є фундаментальною перевіркою і закріпленням на практиці отриманих знань з спецдисциплін. Наприкінці першого та другого року навчання

у студентів проводиться навчальна практична підготовка, а у студентів третього та четвертого року - виробнича практична підготовка.

Основним завданням практичної підготовки кожного року навчання є виконання проектного завдання відповідної складності і спрямованості, з подальшим захистом проектного завдання та його презентацією. Виконання проектного завдання поділяється на наступні етапи:

1. Збір досліджуваного матеріалу, згідно обраній теми.
2. Аналіз зібраного матеріалу, з використанням наукових та творчих методів дизайну костюма.
3. Розробка проекту, відповідно до обраної теми, на підставі аналізу матеріалів та пошук методів його втілення в матеріалі.
4. Практичне виконання проекту, підбір матеріалів, технік і технологій, методів і способів формоутворення, художньо-композиційних рішень.
5. Оформлення результатів виконання проектного завдання (малюнки, альбоми, фотографії, буклети, ескізи, готові вироби і т.д.).
6. Висновки по виконаній роботі.
7. Презентація проектного завдання та захист результатів отриманих в процесі виконання роботи.[2]

При виконанні проектного завдання студенти на практиці використовують: навички застосування різних художніх технік для натурних замальовок природних форм, побудови архітектурної композиції і орнаменту, технік складання колористичних композицій, закріплення знань з історії світового і вітчизняного мистецтва, історії костюма та матеріальної культури, наукових досліджень в дизайні, моделювання форм костюма, надбання навичок практичної діяльності в напрямку своєї майбутньої спеціальності. (рис.1).

Рис.1. Етапи виконання творчого проектного завдання

В процесі виконання проектного завдання здійснюється фахове спілкування між викладачем і студентом, а також між студентами, спрямоване на формування здатності ставити цілі, планувати свою діяльність, розподіляти функції та відповідальність (якщо проектне завдання виконується групою студентів), критично мислити, досягати відповідних результатів. Такий метод навчання можна назвати проблемно-проектним, результатом чого буде розвиток професійних якостей, які забезпечують успіх подальшої практичної та теоретичної діяльності дизайнера, художника-модельєра.

Виконання практичного проектного навчання створює умови, за яких студенти:

1. Здобувають нові знання з різних джерел (літературних, аналітичних, наукових).
2. Вчаться користуватися набутими знаннями для вирішення реальних практичних завдань.
3. Набувають вміння комунікацій, працюючи в групах.
4. Розвивають дослідницькі вміння (виявлення проблем, збору інформації, спостереження, проведення експерименту, аналізу, побудови гіпотез, їх узагальнення) та логічне системне мислення.

Важливою рисою проектного підходу до проведення практичної підготовки студентів є увага до творчої особистості студента, спрямована не лише на отримання знань, а й на професійне зростання.

Виконання поставлених завдань привчає студентів самостійно приймати рішення і застосовувати свої інтереси та знання в створенні проектного продукту, його презентації. Студенти вчаться визначати шляхи досягнення цілей проектного завдання, отримують досвід розподілу етапів завдань у команді, що найбільш відповідають індивідуальним особливостям кожного.

Професійні навички та освітні вимоги до професії дизайнера постійно змінюються, у відповідності до нових можливостей науково-технічного прогресу. В дизайні костюма, та супутніх напрямках дизайну актуальною є форма створення проектних завдань, для розкриття особистих творчих можливостей майбутніх фахівців.

Неодмінною умовою проектного методу практичної підготовки є наявність обґрунтування, етапів проектування та засобів реалізації проекту. Хід практичної підготовки студентів, що виконують наукові дослідження в рамках проектного завдання, допомагає студентам проявити якості необхідні майбутньому фахівцю: комунікативність, критичне та системне мислення, уміння працювати з інформацією, ставити та вирішувати проектні проблеми за допомогою сучасних дослідницьких методів.[3]

Перша навчальна практика студентів спеціальності «Дизайн» спрямована на закріплення знань та виявлення творчих здібностей у вивченні спецдисциплін з проектування, малюнку, живопису, графіки, композиції та кольоровознавства. Виконання проектного завдання має відобразити вміння студента мислити художньо-асоціативними образами. Індивідуальне бачення навколишнього світу відбивається у творчій стилізації зображуваних об'єктів. Виконання творчих замальовок цікавих природних форм, архітектури, вивчення етнографічного матеріалу надихають студентів на створення своїх власних творчих стилів та прийомів. Використання нестандартних матеріалів в роботі відкриває простір для фантазії та творчого польоту. Зібраний та досліджений матеріал, що

може бути базою ідей для подальшої творчості, оформлюється відповідно до вимог проектного завдання. Виконаний проект презентується у вигляді альбомів, буклетів і захищається, згідно графіку навчального процесу проведення практичної підготовки студентів. (Рис. 2.1)

Друга навчальна практика проходить по закінченні другого року навчання. Виконання проектного завдання скеровано на поглиблення вивченого матеріалу та набутих навичок у дослідницькій роботі та вивченні фахових дисциплін: історії мистецтва, історії костюма та матеріальної культури, основ формоутворення та художнього проектування. Для збору необхідного матеріалу студенти відвідують музеї та виставки, а також екскурсії, з вивченням архітектурних та мистецьких пам'яток. Залежно від отриманого завдання та теми проекту, студент на підставі зібраного матеріалу, аналізує і систематизує вихідні проектні дані, з композиції, конструкції історичного костюма, технології виготовлення та декоративного оздоблення обраного для вивчення історичного костюма. Підсумком виконаного проектного завдання крім презентації аналітичної роботи є реконструкція костюма в матеріалі та захист свого практичного проектного завдання. (Рис. 2.2)

Третій рік навчання завершується виробничою практикою, яка забезпечує надбання навичок самостійної роботи на посаді художника-модельєра. Виконання практичного проектного завдання передбачає застосування на практиці вивчених професійних дисциплін та вдосконалення самостійної роботи з аналізу необхідного матеріалу та проектною розробки власного проекту по заданій тематиці з реконструкції форм костюма відомих світових модельєрів ХХ століття. Захист проектного завдання проходить з презентацією роботи і переглядом виконаних проектів на кафедрі. (Рис. 2.3)

Виробнича практика після четвертого року навчання спрямована на закріплення вивченого матеріалу за попередні курси з фахових дисциплін та навичок виконання практичних проектних завдань. Студенти удосконалюють свої навички в реалізації поставлених завдань для підготовки до самостійної роботи в напрямку своєї майбутньої професії. Пропоноване практичне проектне завдання має стимулювати студента до активізації всіх придбаних у процесі навчання навичок. Завдання передбачає виконання власного ескізного проекту по створенню колекції та виконанню одного з блоків колекції в матеріалі. Захист практичного проектного завдання проходить на кафедральному перегляді колекції моделей, з наступною презентацією на міжнародному конкурсі «Печерські каштани». (рис. 2.4)

Виконання студентами практичних проектних завдань дає можливість розширення та закріплення практичних і теоретичних навичок з самостійної наукової, дослідницької та проектною роботи, передбачає вдосконалення підготовки до самостійної діяльності в напрямку своєї майбутньої професії. При виконанні практичних завдань, студент використовує сучасні наукові методики дизайну, навички проектування та моделювання, при формоутворенні перспективних форм костюма, з аналізом сучасних напрямків моди та прогнозуванням тенденцій, для створення сучасних, актуальних колекцій костюма. Набутий досвід та навички при виконанні та оформленні практичних проектних завдань можуть бути використані в подальшому навчанні студента за кваліфікаційними рівнями «спеціаліст» та «магістр», а також у підготовці та захисті дипломних робіт.

Висновки. Вдосконалення науково-методичних розробок з проведення практичної підготовки студентів та виконання практичного проектного завдання, його захист та презентація, дають студентам спеціальності «Дизайн», навички самостійного застосування на практиці отриманих теоретичних та практичних знань, спрямованих на закріплення навчального матеріалу з фахових дисциплін і основ наукової творчості. Практичні проектні завдання дають можливість відпрацювати на практиці навички зі створення сучасного костюма на основі систематизації отриманих знань з розвитку дизайну. Виконання практичних проектних завдань сприяє підготовці до самостійної роботи в майбутній професії.

Набутий досвід роботи, студенти можуть реалізовувати в подальшому навчанні та створенні інших проектів. Головною метою практичної підготовки є формування у студентів якостей професійної адаптації в сучасних умовах, здатність до самонавчання, самостійного прийняття власних творчих рішень, а також бажання подальшого розвитку в різних напрямках професійної діяльності.

Рис. 2.1. Навчальна практика з етюдування.

Рис. 2.2. Навчальна практика з реконструкції історичного костюма

Рис. 2.3. Виробнича практика

Список використаних джерел

1. Козлова Т.В. Костюм. Теория художественного проектирования. (При участии Заболотской Е.А. (часть VI), Рыбкиной Е.А. (часть VIII). Учебник для вузов. – М.: МГТУ им. А.Н. Косыгина, 2005. – 380 с.
2. Наскрізна програма практики. Підготовки напряму 6.020207 «Дизайн». – К.: КНУТД, 2014. – 6 с.
3. Ніколаєва Т.В. Тектоника формоутворення костюма: Навчальний посібник. 2-ге вид., переробл. та доповн. – К.: Арістей, 2008. – 340 с.

НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ПРАКТИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ СПЕЦИАЛЬНОСТИ «ДИЗАЙН»

БАРАНОВА А.И., НИКОЛАЕВА Т.В.

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Цель. Целью проведенных исследований является определение содержания и структуры процесса практической подготовки студентов специальности «Дизайн».

Методика. В работе использованы современные методы системно-структурного и литературно-аналитического анализа, методы классификации структурных модулей практической подготовки и ассоциативные методы разработки задач проектной подготовки.

Результаты. Проведенный анализ требований к содержанию и структуре этапов практической подготовки будущих дизайнеров, определены оптимальные варианты компетентностных требований и соответствующих практических задач для получения специального образования.

Научная новизна. С научной точки зрения определено содержание и структура практической подготовки студентов, как фундаментальной базы для развития навыков проектной и научно-исследовательской деятельности, на основе полученных в процессе обучения теоретических знаний.

Практическая значимость. В результате выполнения научно-методологических исследований, подготовлено сквозную программу практической подготовки студентов специальности «Дизайн» (художественное моделирование костюма), с учетом требований к уровню профессиональных компетенций.

Ключевые слова: профессиональные компетентности, практическая подготовка, знания, навыки, содержание, структура, проект, презентация.

SCIENTIFIC-METHODICAL PROBLEMS OF PRACTICAL TRAINING OF STUDENTS OF "DESIGN"

BARANOVA A., NIKOLAEVA T.

Kiev National University of Technologies and Design

Purpose. The aim of the research is to determine the content and structure of the process of practical training of students of "Design".

Methodology. We used modern methods of systematic structural and literary-analytical analysis, classification methods of structural modules of practical training and associative methods development objectives of the project preparation.

Findings. The analysis of requirements for the content and structure of the phases of practical training future designers, the best options are defined competency requirements and relevant practical problems for special education.

Originality. From a scientific point of view to determine the content and structure of the practical training of students, as a fundamental base for the development of the skills of design and research activities, based on the obtained in the learning process of theoretical knowledge.

Practical value. As a result of scientific and methodological studies prepared by cross-cutting programs of practical training of students of "Design" (art modeling costume), taking into account the requirements of professional competence.

Keywords: *professional competence, practical training, knowledge, skills, content, structure, project presentation.*